

2. Погрібний О. О. Позитивний і природно-правовий підходи до поняття права: проблема мирного співіснування [Текст] / О. О. Погрібний // Право та економіка: генезис, сучасний стан та перспективи розвитку : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 30 травня 2008 р.). — Одеса, 2008. — С. 403–405.
3. Соболев А. С. Становлення та розвиток інтегративної юриспруденції як напрямку правової думки [Текст] / А. С. Соболев // Держава і право. — 2005. — № 27. — С. 114–121.
4. Плавич В. П. Перехід до нової парадигми права [Текст] / В. П. Плавич // Юридична Україна. — 2006. — № 12(48). — С. 4–9.
5. Пашуканис Е. Б. Избранные произведения по общей теории государства и права [Текст] / Е. Б. Пашуканис. — М. : Наука, 1980. — 271 с.

В. П. Плавич

доктор філософських наук, кандидат юридичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України,
завідувач кафедри загальноправових дисциплін та міжнародного права

РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ У КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН

Вітчизняна юридична наука постала перед необхідністю дослідження низки фундаментальних питань, зокрема, реформування державної влади в Україні, забезпечення поступального розвитку національної правової системи, а також проблеми організації та функціонування державної влади в умовах європейської інтеграції України. Суттєвий внесок у вивчення фундаментальних проблем влади, відносин державної влади та суспільства зробили мислителі різних епох, котрі проблематизували певні ділянки знання в залежності від морально-етичного, гносеологічного, політологічного, правового, економічного ракурсу своїх наукових інтересів (Арістотель, А. Августин, М. Вебер, Г. Гегель, І. Кант, К. Маркс, П. Сорокін, А. Тойнбі, Е. Тофлер, Ф. Фукуяма, Ф. Фуко тощо). Чималий внесок у розробку проблем відносин державної влади і суспільства зробили представники сучасної української соціально-філософської і юридичної думки. Це, зокрема, роботи Т. Алексеєва, В. Андру-

ценко, Є. Белого, Є. Бистрицького, В. Горбатенко, О. Гребине-вича, О. Дацаківської, В. Дементьєва, О. Єрмоленко, В. Ільїна, Ф. Кирилюка, О. Краснокутського, Є. Кубко, О. Лоя, М. Ніколко, В. Решетило, А. Скрипника, І. Солонько, В. Тація, В. Фадеєва, І. Хаврук, Ю. Шемшученко та інших.

Проблема має міждисциплінарний статус. З моєї точки зору, її осмислення передбачає вихід з вузьких рамок науково-теоретичних досліджень у простір соціально-філософського та філософсько-правового узагальнення. Модель реформативних відносин передбачає збереження державної влади, її поступальне, помірне змінення у контексті трансформації суспільних відносин, що відбувається в рамках еволюційного перетворення всієї соціальної системи. На відміну від революції, реформи одразу ж (без проміжної фази безладу) приводять до закономірного результату самоорганізації соціальної системи — взаємодії її підсистем. Така синергія проявляється в укладенні вигідної угоди обох сторін угоди про розподіл свободи, яка має місце в соціальній системі. Інформація про необхідність подібної угоди надходить з соціальної системи до відкритої нелінійної підсистеми керованого державною владою народу, створюючи у локалізованому там середовищі громадянського суспільства певну дисипативну структуру — суб'єкта реформ, який від імені народу укладає дану угоду. Оскільки виконання договору можливе, тільки якщо державній владі притаманні атрибутивні параметричні значення, наближені до легітимних, цей суб'єкт, діючи в рамках досягнутого компромісу, схиляє її до проведення відповідних реформ. Очевидно, що як атрактор і реляційний концепт реформативний режим значно стійкіший і більше відповідає параметрам, що управляють соціальною системою, тобто більш ізоморфний ідеальному режиму як її атрибутивному параметричному значенню. Отже, реформативний режим визначається як оптимальний для суспільних відносин між державною владою і власне суспільством [1, с. 7–8].

Відсутність єдиних теоретико-методологічних засад реформування державної влади в Україні негативно впливає на розвиток політико-юридичного процесу, стримує необхідні суспільству реформи, усталює негативну практику перетворень у публічно-правовій сфері хибним методом спроб і помилок, що дезорганізовує систему державної влади та місцевого самовря-

дування, призводячи до небезпечного зниження рівня законності, виникнення нових конфліктів у середині влади, посилення правового нігілізму і, з рештою, втрату довіри громадян до політичних владних інститутів, зневіри у їх спроможність розв'язувати загальні проблеми. Сучасний період, коли громадянське суспільство не склалося, а його інститути не набули належного розвитку, роль держави особливо важлива для формування такого суспільства. Сама держава покликана сприяти розвиткові ініціативи і самодіяльності громадян, залученню суспільства до процесів перетворень. На цій основі має досягатися згода у суспільстві і державі.

Процеси реформування державної влади вимагають особливої уваги, оскільки будь-яке реформування означає зміщення балансів (постійно чи тимчасово) у бік організації або у бік дезорганізації. Теоретичні положення в цій галузі зводяться до того, що існує певна парадигма реформування державної влади з точки зору її організації, яка полягає в такому: будь-яке реформування неодмінно викликає нові дезорганізаційні процеси або активізує дезорганізаційні процеси, які існували до моменту реформування; в майбутньому реформуванні необхідно встановити баланс і надалі забезпечити контрольованість дезорганізаційних процесів і більш високий рівень організації, який існував до процесу реформування. Проблема, таким чином, полягає в тому, скільки часу в ході реформування державної влади потрібно для встановлення балансу між організаційними та дезорганізаційними процесами. Якщо дезорганізаційні процеси, викликані реформуванням системи державного управління, відбуваються недовго, то наслідком реформування неодмінно буде новий рівень організації і значна ефективність такого процесу. Проте фактор часу може діяти і в зворотному напрямку. Якщо цілі та завдання реформування вибрані невірні, форми та методи не відповідають завданням та функціям державних органів, то швидкі процеси реформування можуть наблизити загальну дезорганізацію системи, її руйнацію, тобто суттєву, якісну зміну зв'язків між елементами системи. Разом з тим такий варіант розвитку організації ще не є найгіршим, оскільки він породжує «кризу» в системі організації державної влади, яка, разом з тим, відкриває нові можливості для зміни векторів реформування, а отже, до досить швидких позитивних

тенденцій щодо організації державної влади. З моєї точки зору, в основі української моделі реформування має стати відповідна науково-прикладна концепція, здатна заснувати оптимізацію відносин між державною владою та керованим нею суспільством.

Література

1. Антонов О. В. Соціально-філософський аналіз державної влади у контексті суспільних відносин [Текст] : автореф. дис. ... канд. філос. наук : 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / О. В. Антонов. — Одеса, 2016. — 18 с.